GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek — Nro. 40. — 10. Marca 1817.

Wiadomości zagraniczne.

Wielka Brytania.

Izba Wyższa obrała na posiedzeniu swoiem d. 5. Lutego 11stu Lordow dla roztrząsania papierow i aktow, przysłanych sobie od Xięcia Rejenta, a tyczących się schadzek i związków niebezpiecznych w różnych stronach W. Brytanii. Potem wręczył Lord Kanclerz przybyłemu Lordowi Exmouthowi adres teyże Izby, uchwalony iednomyślnie dla podziękowania temu Wodzowi za zwycięztwo iego pod Algierem.

Lord Holland zapytał się dnia 6. Lutego w Izbie Wyższey: czyli summa pół miliiona franków, przeznaczona przez Izbę Deputowanych Francuzkich na wypłatę długów Króla Francuzkiego w Anglii, istotnie iest zapłacona? Na to Lord Liverpool nic nie rzekł. Hrabia Lauderdale zapytał: Czyli Rząd należał do pożyczki Francuzkiey? Lord Liverpool odpowiedział, iż Rząd wcale się do tego nie mieszał, i że ta pożyczka, iest iedynie przedsięwzięciem prywatnem; zgłoszono się o to ze strony Francuzkiey do Londynu, gdzie teraz tak wiele iest pieniędzy kruszcowych, że właściciele ich byli w kłopocie, względem dobrego i pewnego ich lokowania.

W Izbie Niższey Mowca czytał odpowiedź Lorda Exmoutha z powodu uchwalonego dla niego podziękowania; przystąpiono potem do wyboru 21 członków, przeznaczonych do Wydziału, maiącego roztrząsać przesłane przez Xięcia Rejenta papiery. To, co Panowie Tierney i Brougham przepowiedzieli, ziściło się; wybór padł po większey części na stronników Ministrów; gdy zbierano kreski, rzekł P. Brougham: „Czas tu na próżno traciemy, ia iuż mam listę w kięszeni.“ Wyiął ią i przeczytał, a gdy się kreskowanie skończyło, okazało się, iż się względem dwóch tylko pomylił, o których, iak sam przed kreskowaniem wyraził, miał ieszcze wątpliwość.

Lord Cochrane podał d. 6. Lutego Izbie Niższey prośbę, podpisaną przez 54,000 mieszkańców Londynu przywiedzionych do ubóstwa; proszą oni o poprawę zastępstwa Ludu, którego złe urządzenie zrodziło ich cierpienia. Oprócz tego podał ieszcze tenże Lord w tymże samym przedmiocie drugą prośbę, podpisaną przez 30,080 mieszkańców miasta Manszestru, lecz odrzucono ią dla tego, że w ostrych bardzo wyrazach napisaną była; inna prośba w takimże przedmiocie, podana od miasta Macelsfieldu w skromnych wyrazach, przyiętą została.

Lord Langton podał tegoż dnia Izbie Niższey prośbę fabrykantow z miast trzech, proszących o użycie wszystkiego dla uspokoienia ducha publiczn go, osobliwie w klassach niższych.

Tegoż dnia obie Izby uchwaliły adres podziękowania Margrabiemu Hastingsowi za pokonanie Napaulczyków.

Kanclerz Skarbu wniósł w Izbie Niższey, ażeby na opłatę rozmaitych obligacyi skarbowych, przeznaczyć 28 milionów funt. szt. Obradę nad tem do dnia 7 odłożono. Rząd chcąc korzystać z tego, że bankierowie nie wiedzą, gdzie podziać swoie pieniądze, radby zmnieyszyć prowizyę od tych obligacyi, i zyskać na tem pół miliiona funtów.

Tayne Wydziały obydwóch Izb Parlamentu, do których załączone do poselstwa Xięcia Rejenta papiery i dowody względem pewnych, dla Kraiu niebezpiecznych schadzek i związków odesłane zostały, zatrudniały się naypilniey dochodzeniem onychże, a nawet (co się innemi czasy nigdy nie zdarza) w Niedzielę dnia 9go Lutego posiedzenie odprawiały. W Sobotę była walna rada gabinetowa w biórze Spraw zagranicznych, zwołana w skutku doniesień, które Ministerium Spraw Wewnętrznych o nowych planach i spiskach wichrzycieli spokoyności publiczney przed kilkunastu dniami odebrało. Dla zapobieżenia niebezpiecznym skutkóm tych zamachów uchwalono, aby aresztować kilkanaście osób, o polityczne zbrodnie podeyrzanych. Stosownie do tey uchwały otrzymali rozmaici Ajenci Policyi na ulicy Bow rozkazy, ażeby tegoż ieszcze wieczora aresztowanie przedsięwzięli, a mianowicie poymali

Watsona oyca*) i Prestona (którzy podczas ostatniego zgromadzenia Spafieldskiego w dniu 2gim Grudnia r. z. tak czynne rolle grali). Atoli słudzy Policyi nie zastali żadnego w domu; iednakowoż w Niedzielę o 7mey godzinie z rana, znowu do dzieła przystąpili. W godzinę znaleźli niespodzianie obydwoch (Watsona i Prestona) w iednemże pomieszkaniu w łóżku leżących. Ci chcieli się z razu bronić, lecz gdy im słudzy sądowi okazali rozkaz aresztowania przez Lorda Sidmoutha podpisany, poddali się bez oporu, i dali się do bióra Policyi na ulicy Bow zaprowadzić. Papiery ich zapieczętowano i zabrano, samych zaś zawieziono do więzienia w poiazdach, w których siedzieli policyanci; inni policyanci otaczali te poiazdy; woysko stało w gotowości, straże Tuwru (Tower) były wzmocnione, działa wielkie nabite i bramy zamknięte.

Prawie o teyże samey godzinie byli P. Evans i syn iego (rękawicznik) na rogu ulicy Newcastle przez innych Ajentów Policyi aresztowani. Evans (oyciec) był iuż raz przed 20 latami wraz z żoną dla zbrodni politycznych aresztowanym; syn ich (teraz współaresztowany) miał wówczas dopiero półtora roku wieku swoiego; posiada on wiele talentów i miał bydź przygotowanym grać nazaiutrz (d. 10. Lutego) główną rollę na zgromadzeniu Spafieldskiem. Oprócz tego aresztowano ieszcze kilkanaście osób. O godzinie 1wszey zgromadzili się Ministrowie gabinetowi w biórze Ministra Spraw Wewnętrznych, gdzie póżniey także i Lord Prezydent miasta Londynu przybył. Słuchano aresztowanych każdego z osobna, a naypierwey Prestona. Rada gabinetowa była aż do godziny 5tey zgromadzoną; jeneralny Solicitor i Attorney (Prokurator i Aktuaryusz) pracowali aż do w pół do 7mey godziny. O godzinie 7mey odprowadzono więźniów pod dobrą strażą, każdego do osobnego więzienia.

Z powodu tych wszystkich kroków i zapobiegow, tudzież postrachu, który przez to sprawiono, odprawiło się zgromadzenie Spafieldskie w Poniedziałek dnia 10go Lutego bardzo spokoynie, a oprócz wytłuczenia kilku okien w biórach Redakcyi gazety Kuryera i Morning Post, nie popełniono żadnych innych zdrożności. P. Hunt grał główną rollę, a przybycie iego na pole Spafieldskie obwieszczonem było około 1wszey godziny głośnym okrzykiem radośnym. Wylazł ón na okno w szynkowni Merlin-Cave, gdzie wspólnicy iego zgromadzeni byli, i miał do Ludu mowy, w których nayuszczypliwszych obelg przeciwko Ministróm i Rządowi nię szczędził, i tylko Lordom Folkestone i Cochrane, tudzież P. Cobbettowi pochwały oddawał. — Proponował przytem cały szereg uchwał, na którychby nową prośbę o reformę Parlamentu, a mianowicie o roczne Parlamenta zasadzać należało. Tę prośbę przeczytano potem i przyięto, a dla nadania iey formy prawney uchwalono, aby natychmiast przez 19 osób podpisaną, i ieżeli można, ieszcze tegoż samego wieczora Parlamentowi podaną została. Zgromadzenie uchwaliwszy adres podziękowania P. Huntowi, odroczyło się na dzień 24ty Marca. P. Hunt uczynił iednak tę uwagę, że w przeciągu tych sześciu tygodni uchwali może Parlament bil, zakazuiący naysurowiey takowe zgromadzenia. Na ten przypadek tuszył sobie, że patryotyzm Obywateli przez to nic oziębnie, i że każdy według możności swoiey dla dobra Oyczyzny działać nie przestanie!

*) Dnia 10go Lutego, odebrano w Londynie list z Birminghamu, donoszący, iż tamże Watson młodszy (o którego przybyciu do Ameryki niektórzy iuż głosili) aresztowanym został.

Na posiedzeniu Izby Niższey d. 11. Lutego, podał Lord Folkestone wyż pomienioną prośbę zgromadzenia Spafieldskiego o reformę Parlamentu.

Gazeta Londyńska Kuryer donosi, że gdy d. 13. Lutego zapowiedzianem było nowe zgromadzenie na dziedzińcu pewnego pałacu, pokazał się znowu P. Hunt Publiczności. To zgromadzenie, które chciało naradzać się nad adressem do Xięcia Rejenta, składało się do południa ledwo ze stu osob, między któremi byli Hunt, Lord Cochrane, Walker, Major Carthwright etc. O godz. 1wszey przybył Sir Fr. Burdett, a zgromadzenie, które się iuż podówczas blisko z tysiąca osób składało, powitało go okrzykiem radości. Uchwalony adres wyrażał obrzydzenie zu hwałey napaści, która w dniu 28mym Stycznia Xięcia Rejenta spotkała. Ganiono przytem surowo postępowanie Lorda Castlereagha i Pana Canninga.

Francya.

Według listów z Paryża, przyszła iuż pożyczka zupełnie do skutku; ale pożyczone będą tylko 200 milionow franków, z warunkiem doliczenia w potrzebie większey summy. Bankier Baring ma połowę tey summy pożyczyć.

Pomiędzy wszystkiemi mowami, za proicktem budżetu i przeciw niemu, zaleca się szczególniey przez umiarkowanie, powagę, i sność i

nie wyrazów, oraz dowodów, mowa Pana Barenta (Kommissarza Królewskiego i jeneralnego Dyrektora podatków n estałych), z którey ile możności, przytoczemy to, co w niey było nayważnieyszego:

„Dochody Państwa w roku 1817 wyniosą 774 milionów fr., a wydatki 1088 milionów. Podatki nie maią bydź powiększone; iesteśmy w tem iednakowego zdania; kiedy więc brak na wydatki pieniędzy, to trzeba ich gdzie pożyczyć. Nie ma tu mieysca żaden plan, żadne systema; konieczność staie się tu prawem. Dziecińśtwem byłoby powstawać przeciw nayiwidocznieyszey prawdzie, przeciw nieubłaganemu losowi; lecz okażmy się w nieszczęściu rostropnymi i spokoynymi, a zjednamy sobie powszechny szacunek. Nim przystąpiemy do pożyczki, nayświętszą iest powinnością, włożoną przez Króla na Ministrów, ażeby przez oszczędność, zmnieyszyć ile można potrzebną nam summę. Stosowali się do tego Ministrowie układaiąc budżet. Część Izby nie przestaie ieszcze na tem, i chce postąpić daley w oszczędnościach i reformach. Odpowiem tu przeto na głos Pana Villele, zawieraiący wszystkie myśli strony przeciwney budżetowi. (*Obaczyć numer 37my gazety naszey stronnicę 155.*) Muszę naprzód mówić o wydatku, o którym nikt we Francyi wspomnieć nie może bez boleści, który wszelako iest naynieodzownieyszy, a o którego zmnieyszenie wszyscy przez uczucie honoru starać się powinniśmy. Bolałoby niezmiernie Króla, gdyby choć ieden Francuz nie dzielił tego uczucia.... (Tu Mowca mocne okazał wzruszenie, Izba uczuła to również i długa nastąpiła przerwa.)— Mniemał Wydział, iż możnaby zmnieyszyć wydatki Ministerstwa woyny; okazano WPanom trudności w tem zachodzące i niepodobieństwo; do WPanów teraz należy rozstrzygnąć to. — Nierównie mocniey powstawano na koszta Administracyi; użyto wyrazów ze słownika Oppozycyi Kraiu zamorskiego, gdzie się od 100 lat rozlegaią. Mówiono o marnotrawstwach, nadużyciach, nieporządkach etc. Prawda, iż skład Administracyi naszey, może bydź prostszym i mniey kosztować. Poiąć iednak nie można, dla czego niektórzy zdaią się żałować dawnieyszey Administracyi, nad którą może dobrze nawet nie zastanowili się. Są ludzie pałaiący żądzą, aby nie tylko wspomnieniom ich, ale i wyobraźni dogodzić; którzy o złotym wieku marzą, a o czasie obecnym mówią z pogardą. Lecz prawdziwy Człowiek Stanu bierze rzecz prozaiczniey i dokładniey (Głośny poklask). Jakże można, dziś, kiedy prawodawstwo podzielone iest między trzy Władze, kiedy Ministrowie są odpowiedzialni, i kiedy wszystkim Francuzom prawa ich są zapewnione; — iak można żądać powrotu czasów i porządku rzeczy, w których niepewnością było: czyli sam Król mógł lub nie, stonowić pobory, w których Parlamenta wysyłano na wygnanie, a Sądy bywały zawieszone? (Tu Mowca rozwodził się nad owym czasem.) Mnieysze były, (rzekł) dochody, lecz Ministrowie wzbogacali niesłychanie siebie i rodziny swoie; nikt nie mógł im tego przyganić; a dziś dziedzice ich może powstaią na Ministrów, którzy iak dawniey Kanclerz l'Hespital, ustąpić mogą z swych urzędów z czystem sercem i czystemi rękami. Manibus puris et pectore casto (Wielkie oklaski.) Dziś nowy porządek rzeczy, na nowych zwyczaiach, na nowym interessie, został zatwierdzony. Żelazne despotyzmu ramie wzniosło wprawdzie tę budowę, ale to ramie było częstokroć narzędziem okoliczności. Mamyż obalić tę budowę i przywrócić dawnieyszą, która sama przez się upadła?... Nie.... — Dwa są rodzaie popularności. Jedna stara się pochlebiać namiętnościom Ludu, wzbudzać w nim uczucie zazdrości, wmawiać w niego, iż się karmią potem i krwią iego; że odwiecznym Rządu zamiarem iest, ciemiężyć go; ten rodzay Mowców Ludu używa fortelu oskarżania Urzędników. Druga klassa Mowcow śmieley dąży do celu; chce ona widzieć porządek i spokoyność w Narodzie; chce, żeby Naród wewnątrz urządzony, szanowany był zewnątrz; żąda poborów, ciężkich nawet poborów, ieśli tym sposobem dokupić się trzeba bezpieczeństwa, niepodległości i chwały. Pierwsza zbiera tysiące pospólstwa na równinach Spafieldu, kadzi mu, zapala ducha, zawraca głowy, i z iedney do drugiey zbrodni popycha. Druga używa siły, gdy tego gwałtowna iest potrzeba, czuwa nad porządkiem, wyrzeka się czczych oklasków, znayduie zaspokoienie w rozumie i w sumnieniu własnem, i szuka nagrody nie dziś, ale iutro. — Lecz w tem szczęśliwsi iesteśmy od naszych sąsiadów. Naprożno dworacy Ludu usiłuią pochlebiać Narodowi, który przeszedłszy przez szkołę tylu nieszczęść, poznał: że pokóy stał się dla niego potrzebą, że porządek i prawa zasadą są pomyślności, a szumne mowy czczemi słowami. Król i Lud wiedzą, gdzie szukać prawdziwych swych przyiacioł. — (Tu Mowca zaczął rozbierać szczegóły proiektowanych reform.) I iakaż, rzekł, byłaby summa, wynikaiąca z tak okrzyczanych redukcyi? Połóżmy liczby w mieyscu słów. Prefektury i Podpre-

fektury kosztuią 8 millionów; znieść ich całkiem niepodobna, a więc przez połowę; to uczyni 4 milliony. Akademiia ma bydź zniesiona, to czyni półtora miliona. O Wydziale Spraw zagranicznych nie wspomniano i słowa. Zostaie Ministerstwo Skarbu. Tu możnaby naywięcey 5 millionów oszczędzić, a w Dyrekcyi podatków stały h około półtora milliona. W Ministerstwie Sprawiedliwości 1,800,000. Słowem, cała summa wynosiłaby około 14 millionów. Rząd wnosi, iż potrzeba pożyczyć 314 millionów; przypuściwszy rzeczone redukcye, byłoby tylko potrzeba 300,000,000 franków. Sprawiż to iaką różnicę w kredycie i w środkach kredytowych? — Mowca prowadził daley rzecz o pożyczce, dowodził, że nie iest nieszczęściem dla Francyi, ale owszem, rzekł, połączone iest z nią wewnętrzne nasze i zewnętrzne bezpieczeństwo (Wielkie w Izbie poruszenie.) Roztrząsał daley fundusz umarzania i dowodził korzyść iego; chcieć pożyczać bez funduszu umarzania, znaczyłoby, iż się nie chce i nie można nigdy długu zapłacić, i t. d.

Izba uchwaliła, ażeby mowa ta została wydrukowana.

Zjednoczone Niderlandy.

Budżet wydatków tego Królestwa na rok 1817sty, zdaie się obiecywać wielkie korzyści dla przychodów onegoż, gdyż wydatki te czynią teraz tylko 73,400,000 Złotych Hollenderskich, gdy tymczasem roku zeszłego summę 82 millionów takichże Złotych wynosiły. Wydatki kraiowe w roku teraźnieyszym, zmnieyszyły się więc o 8,600,000 Złotych.

Oto iest treść tego budżetu: a) Utrzymanie Domu Królewskiego, 2,600,000 Złotych; b.) wielkie departamenta Królestwa, 1,184,000; c.) departament Sekretaryatu Stanu 306,000; d.) departament Spraw zagranicznych, 856,780; e.) Sprawiedliwości, 3,000,000; f.) Spraw Wewnętrznych, 1,850,000; g.) departament obrzędów religii katolickiey, 1,800,000; h.) departament innych religii, 1,300,000; i.) edukacyi, nauk i kunsztów, 1,200,000; k.) przychodów i prowizyi od długu kraiowego, 24,750,000; l.) marynarka, 5,000,000; m.) siła lądowa 23,000,000; n.) stawy, kanały i roboty publiczne, 4,500,000; o.) departament handlu i osad, 1,239,457; p.) nieprzewidziane wydatki, 813,763. — Ogół wynosi więc 73.400,000 Złotych Hollenderskich.

Przychód wpływa z nowey taryfy celney, z przywozu i wywozu towarów, z podatku gruntowego i osobistego, z opłaty odruchomości, drzwi i okien, tudzież z niestałego podatku konsumpcyynego.

Stany jeneralne Królestwa, maią bydź zwołane niezwłocznie na nadzwyczayne posiedzenie.

Milicye do domów rozpuszczone, odebrały rozkaz powrócenia do korpusów swoich.

Zgodzono liwerantów na opatrzenie w żywność obozu, który zakładaią między Audenarde i Tournai.

Radca Stanu Coninck mianowany Ministrem Spraw wewnętrznych, ponieważ P. Roell złożył ten urząd, utrzymawszy się przy tytule i stopniu. — W mieysce Hrabiego Hogendorpa, mianowany Sekretarzem Stanu Radca Mollerus.

Z Bruxelli donoszą pod d. 12. Lutego, co następuie: „P. Leo de Focre, Redaktor Spektatora Belgickiego (Spectateur Belge) aresztowanym został ter Niedzieli, d. 6. b. m. w Brugge z rozkazu Królewskiego, i zaprowadzonym do więzienia, gdzie nikogo do niego nie puszczano. Przywieziono go teraz do Bruxelli; lecz wprzódy ieszcze przecisnęło się do niego kilku zacnych Adwokatów, i oświadczyło: że taka surowość nie zgadza się z prawami. P. Focre powracał właśnie przed aresztowaniem go z Kościoła, gdzie sto ubogim dzieciom chleb rozdawał. Niewiadomo, dla czego uwięzionym został. Mianowano Sąd osobny, który sądzić go będzie.“

Niemcy.

Seym Niemiecki odprawia ciągłe naradcze posiedzenia w przedmiotach, tyczących się szczególniey woyskowości w Kraiach Związku Niemieckiego.

Dziennik urzędowy Bawarski, zawiera ogłoszenie pożyczki 3 millionów Złotych Reńskich na zakupienie zboża.

Król Wirtemberski wydał Patent w w celu zapobieżenia wzmagagaiącey się wielce emigracyi z Kraiów iego.

Rozmaite Wiadomości

Według gazety Marsylskiey otrzymano w Marsylii przez listy z Liworno doniesienie, iż w porcie tamecznym piękną goelettę dla Deja Algierskiego uzbroiono. Z tego to iedynie źródła wychodziły podobne wszystkie pogłoski, które o bezowocnych uzbraianiach się Barbaryyczyków we Włoszech rozsiewano. W rozmaitych portach Lewantu i na brzegach Barbaryi spotykaią byłych Officerów Włoskich, którzy z Oyczyny swoiey zbiegłszy, teraz w woysku Tureckiem służby szukaią; atoli nie zawierzaią im tyle, aby im ten nowy zawód otworzyć. Niektórym udało się iednak znaleźć służbę u Wielkorządcy Egipskiego, który stara się urządzić woysko swoie na sposób Europeyski.